

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра історії та методики навчання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальності:

014 Середня освіта (Мова та література (англійська)), 014 Середня освіта (Мова та література (німецька)), 014 Середня освіта (Українська мова та література), 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології), 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), 014 Середня освіта (Фізична культура), 012 Дошкільна освіта.

освітньо-професійна програма

Середня освіта (Мова та література (англійська)), Середня освіта (Мова та література (німецька)), Середня освіта (Українська мова та література), Середня освіта (Музичне мистецтво), Середня освіта (Трудове навчання та технології), Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), Середня освіта (Фізична культура), Дошкільна освіта.

Скакальська І. Б., Мороз О. В. Філософія та методологія науки : [робоча програма навчальної дисципліни для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Мова та література (англійська)), 014 Середня освіта (Мова та література (німецька)), 014 Середня освіта (Українська мова та література), 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології), 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), 014 Середня освіта (Фізична культура), 012 Дошкільна освіта]. Кременець, 2021 р. 16 с.

Розробник:

Скакальська І. Б., доктор історичних наук, професор
Мороз О. В., кандидат філософських наук, старший викладач.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії та методики навчання

Протокол №1 від 31 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

І. Скакальська

1. Вступ

Даний навчальний курс має своїм змістом ознайомлення магістрів педагогічної освіти з філософськими основами наукового, зокрема природничо-наукового та соціогуманітарного знання, а також з методологією науки, що досліджує сутність, процес виникнення і формування, структуру, ідеали, норми та цінності, функції та особливості природничо-наукових та соціогуманітарних досліджень.

Структура навчального курсу відповідає філософському тлумаченню проблем науки, сприяє науковому збагаченню всіх складових світогляду магістранта, активізації його творчо-аналітичного мислення, формуванню навиків самостійної роботи над поповненням теоретичних знань з метою оволодіння та вдосконалення професійної майстерності через освоєння сучасної методики збору, систематизації, аналізу та застосування науково-практичної інформації, що, в кінцевому підсумку, надасть змогу виробити основні навички науково-дослідницької роботи в природознавчій та гуманітарній галузі.

Цим визначаються основні завдання навчального курсу: забезпечити теоретичний рівень готовності магістра педагогічної освіти до проведення наукових досліджень природознавчого та гуманітарного спрямування на основі вивчення теоретичних засад і практичних форм та методів науково-дослідницької діяльності, що, в свою чергу, базується на світоглядних філософських знаннях про загальні закони розвитку і процесу пізнання реального світу і його біологічної та соціальної складової. Предметом спеціального дослідження стає інформація про становлення, стан і перспективи розвитку об'єктів і процесів живої природи, що визначає зміст і спрямованість практичних занять: ознайомлення магістрантів з методологічними основами науки і безпосереднє вивчення ними конкретних методик, що застосовуються в сучасних природничо-наукових та соціогуманітарних дослідженнях, – і на цій основі оволодіння навичками науково-пошукової діяльності за допомогою застосування логіко-методологічних способів і засобів, що дозволяють проникнути в суть і пояснити функції та значення явищ для їх всестороннього пізнання та прогнозованого практичного використання.

Змістові модулі навчального курсу розглядають філософію науки: предмет, генезис і тенденції розвитку; філософські проблеми соціогуманітарного знання; філософські проблеми природничо-наукового знання; методологію науки, її предмет, структуру, функції та особливості становлення; методологію соціогуманітарних наук; методологію природничих наук.

Ключові слова: верифікація, емпіричний рівень наукового пізнання, епістемологія, класична наука, логіка, метатеорія, метод, методика, методологія, методологія науки, наука, наукова революція, некласична наука, нелінійність, об'єкт, парадигма, позитивізм, постнекласична наука, природничо-наукове знання, предмет, синергетика, соціогуманітарне знання, суб'єкт наукового пізнання, теоретичний рівень наукового пізнання, фальсифікація, філософія науки.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціалізація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальності: 014 Середня освіта (Мова та література (англійська)), 014 Середня освіта (Мова та література (німецька)), 014 Середня освіта (Українська мова та література), 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології), 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), 014 Середня освіта (Фізична культура), 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки: 1	
Змістових модулів – 3		Семестр: 1	
Загальна кількість годин – 90			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-професійна програма підготовки магістра	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
56 год.	78 год.		
		Вид контролю: <u>залік</u>	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

- для денної форми навчання – 38%–62%;
- для заочної форми навчання – 13%–87%.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Мета** курсу: навчальна дисципліна «Філософія та методологія науки» спрямовує майбутніх магістрів педагогічної освіти на оволодіння філософськими основами наукового, зокрема, природничо-наукового знання з методологією науки, що досліджує сутність виникнення і формування, структуру та ідеали, норми та цінності, функції та особливості наукових досліджень.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Філософія та методологія науки» є:

- забезпечити теоретичний рівень готовності магістра педагогічної освіти до проведення наукових досліджень відповідного спрямування на основі вивчення теоретичних засад і практичних форм та методів науково-дослідної діяльності;

- предметом спеціального дослідження стає інформація про об'єкти і процеси природи та суспільства, що визначає зміст та спрямованість практичної підготовки: ознайомлення магістрантів з методологічними основами науки, безпосереднє вивчення ними конкретних методик наукових досліджень, в першу чергу, в галузі природничих і соціогуманітарних наук, що базується на світоглядних філософських знаннях про закони розвитку та пізнання реального світу і його природничої та соціальної складових.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти **наступними компетенціями:**

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі освіти, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

Здатність планувати та управляти часом

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності

Здатність діяти на основі етичних правил та академічної доброчесності

Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

Фахові компетентності:

Здатність розуміти сутність, структуру науки та філософсько-методологічні проблеми наукового пізнання

Програмні результати навчання:

Володіти методологією наукових досліджень в біології та освіті, умінням аналітично опрацьовувати, оформляти та презентувати результати досліджень з дотриманням норм академічної доброчесності

Уміти ефективно комунікувати та формувати сприятливий соціально-психологічний клімат, формувати команду, мотивувати інших до досягнення поставлених цілей, психологічно аналізувати педагогічну діяльність

Уміти визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних практичних задач

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія науки.

Тема 1. Філософія науки: предмет, генезис і тенденції розвитку

Предмет філософії науки, її функції, цілі, завдання та концептуальний апарат. Наука як єдність пізнання і знання. Наука як соціальне явище: генезис, передумови та етапи становлення науки; емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання; традиції та новації в науці; наукові революції та їх типологія. Класичний, некласичний і постнекласичний етапи розвитку науки: парадигми космоцентризму, геоцентризму, антропоцентризму, біоцентризму та фізіоцентризму в історії науки; основні норми розвитку науки в першій половині ХХ століття; основні напрями розвитку науки в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття.

Тема 2. Філософські проблеми соціогуманітарного знання

Філософське осмислення цілей, специфіки, аксіологічних цінностей та ідеалів соціогуманітарних наук і їх місце в системі наукового знання. Антропологія як філософське вчення про людину: буття людини: її сутність, біологічне та соціальне в людині; людина як особистість; свобода і відповідальність особистості; проблеми самостійності і сенс людського життя. Філософські проблеми соціальних галузей соціогуманітарного знання.

Тема 3. Філософські проблеми природничо-наукового знання

Філософське осмислення цілей, специфіки, аксіологічних цінностей та ідеалів природничих наук і їх місце в системі наукового знання. Філософське осмислення природи як предмета філософії, взаємовідносин людини і природи як онтологічної проблеми. Філософські проблеми спеціальних галузей природничо-наукового знання: філософські основи біології; філософія екології: генеза і становлення екології свідомості; основні концепції екологічного знання; екологія і глобальні перспективи людства; філософія хімії: специфіка, завдання і значення наукового пізнання хімічних процесів і явищ; хімічна грамотність і хіміко-технологічна безпека людства; предмет філософії фізики та його аспекти: філософські питання класичної, некласичної і посткласичної фізики; філософія математики: концептуальні та філософські основи математики; кризи в основах математичної науки та обґрунтування основ математики; раціональне та ірраціональне в математиці; філософія інформатики: інформатика як математична дисципліна і як система інформаційного забезпечення людства; філософський аспект проблеми природного та штучного інтелектів, віртуальної реальності та інформаційно-психологічної безпеки людини; техніка як філософська проблема: антропологічні та філософські основи техніки; технонауковий активізм і його вплив на формування наукової картини світу.

Змістовий модуль 2. Методологія науки

Тема 1. Методологія науки: предмет, структура, функції та особливості становлення

Методологія науки як самосвідомість науки, її предметне поле, призначення та функції. Методологія науки про наукове пізнання та його специфіку: методологічний зміст відношення «суб'єкт–об'єкт»; методи і форми наукового пізнання; методологічне забезпечення істини як ідеалу наукового пізнання; методологічне забезпечення контролю свідомої орієнтації у сфері наукового пізнання. Методологія науки про наукове дослідження та його специфіку: структура і методологія наукового дослідження; три стадії наукового дослідження і три етапи розвитку науки; методологія теоретичного і практичного дослідження; роль наукового дослідження у теоретичній і практичній діяльності людини. Методологічна культура науки як метадискурс: дискурс як нетрадиційний тип дослідження науки та її методології; дискурс, дискурс-аналіз і деконструкція; проблема суб'єкта інтерсуб'єктивності в сучасному науковому дискурсі; діалог як форма реалізації ідеї інтерсуб'єктивності. Становлення методології науки на класичному, некласичному та постнекласичному етапах її розвитку.

Тема 2. Методологія соціогуманітарних наук. Наука й освіта

Основні напрями і завдання методології соціогуманітарного знання: понятійний апарат, методи і форми соціогуманітарного знання; особливості суб'єкта і об'єкта наукового пізнання в соціогуманітарній сфері; особливості наукових досліджень соціальних явищ; методологічне

забезпечення істинності соціогуманітарного значення. Саморефлексія соціогуманітарного знання в контексті його історії і на сучасному етапі. Методологія спеціальних галузей соціогуманітарного знання: методологічний зміст концепцій і засобів історичного знання; методологічні проблеми забезпечення істинності політичних знань; методологічні аспекти правової онтології, правової антропології та правової аксіології; методологія культури як культурна самосвідомість людини; методологічні аспекти мови як засобу формування знань; особливості методології освіти; методологічні аспекти формування економічних знань; методологія релігієзнавства в умовах глобалізації; методологія проблем глобалістики.

Тема 3. Методологія природничих наук. Формування екологічної філософії

Методологічні особливості наукового пізнання процесів та явищ природи. Рівні, функції та принципи методології природничих наук. Методологічна культура природничо-наукового пізнання. Методологія спеціальних галузей природничого знання: методологічні аспекти екології свідомості; методологічні аспекти хімічного пізнання; методологія фізики: форми, методи, принципи, концепти; місце і роль методології математики в системі методології науки; методологічне значення інформаційних технологій; методологічний зміст технічного знання і технонауки. методологічні аспекти гарантування інформаційної і технологічної безпеки людства.

Змістовий модуль 3. Методологічний аспект інтеграції соціогуманітарних і природничих наук

Тема 1. Методологічний зміст основних концепцій соціогуманітарного знання

Визначення парадигми соціогуманітарних наук. Натуралізм і культур центризм в методології соціогуманітарного знання. Герменевтика як центр методологічної рефлексії соціогуманітарного знання: триада В. Дільтея «переживання – висловлювання – розуміння»; лінгвістичні та герменетичні підходи до вирішення проблеми єдності когніції та комунікації в соціогуманітарній сфері. Комунікативна теорія суспільства і синергетична парадигма як методологічна основа суспільної стратегії людства XXI століття.

Тема 2. Методологічний зміст основних концепцій природничо-наукового знання

Методологічні особливості наукового пізнання процесів та явищ природи. Взаємозв'язок методології природничих і соціогуманітарних наук. Структура природничонаукового знання в його синхронному та діахронному аспектах. Значення методології природничих наук у формуванні та виборі способів та напрямів орієнтації людини у світі, характеру діяльності у взаємодії з довкіллям, досягненні гармонії з природою. Визначення можливостей, меж та перспектив застосування природничонаукового знання. Роль методології природничих наук у формуванні наукової картини світу та її вплив на визначення стилю наукового мислення.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	л а б	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7		-	-	-	-	-
Змістовий модуль 1. Філософія науки												
Тема 1. Філософія науки: предмет, генезис і тенденції розвитку.	8	2	2			4	12	2				10

Тема 2. Філософські проблеми соціогуманітарного знання. Наука й освіта.	8	2	2			4	12		2			10
Тема 3. Філософські проблеми природничо-наукового знання.	12	2	2			8	10					10
Разом за змістовим модулем 1	28	6	6			16	34	2	2			30
Змістовий модуль 2. Методологія науки												
Тема 1. Методологія науки: предмет, структура, функції та особливості становлення.	14	2	4			8	12	2				10
Тема 2. Методологія соціогуманітарних наук.	12	2	2			8	10					10
Тема 3. Методологія природничих наук. Формування екологічної філософії.	8	2	2			4	10					10
Разом за змістовим модулем 2	34	6	8			20	32	2				30
Змістовий модуль 3. Методологічний аспект інтеграції соціогуманітарних і природничих наук												
Тема 1. Методологічний зміст основних концепцій соціогуманітарного знання	14	2	2			10	12	2	2			8
Тема 2. Методологічний зміст основних концепцій природничо-наукового знання	14	2	2			10	12		2			10
Разом за змістовим модулем 3	28	4	4			20	24	2	2			20
Усього годин	90	16	18			56	90	6	6			78

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце, роль і значення філософії науки в системі наукового знання	2
2	Особливості історичного розвитку науки	2
3	Філософські проблеми соціогуманітарного знання	2
4	Філософські проблеми природничо-наукового знання	2
5	Методологія науки: особливості предмета, структура і функції	2
6	Методологія науки в контексті сучасного наукового дискурсу	2
7	Методологічний зміст основних концепцій соціогуманітарного знання	2
8	Методологічний зміст основних концепцій природничо-наукового знання	2
9	Методологічний аспект інтеграції соціогуманітарних і природничих наук в контексті глобальних проблем сучасності	2
	Всього:	18

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука в системі соціальних цінностей; наукова раціональність і гуманістичні цілі науки; можливості і цілі наукової раціональності; наука і влада.	10
2	Філософія історії в системі соціогуманітарного знання; основні етапи розвитку філософії історії; сучасні концепції історичного процесу; типологія історичних систем.	8
3	Філософське осмислення взаємовідносин людини і природи як онтологічна проблема; природа як суб'єкт цінностей і природа як проблема культури в аспекті подолання антропологічної кризи; криза утилітарного ставлення до природи.	8
4	Демаркація понять «логіка», «методологія», «метод», «методика»; співвідношення онтологічного, гносеологічного, епістемологічного, аксіологічного і методологічного аспектів наукового знання; емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання; науковий факт, проблема, гіпотеза і теорія як основні форми наукового пізнання.	10
5	Класифікація соціогуманітарних наук; емпіричний і теоретичний рівні соціогуманітарного знання; методологічний аналіз відношення гуманітарного знання з соціальною дійсністю; особливості суб'єкта, об'єкта і результату наукового пізнання в соціогуманітарній сфері; еволюція філософського осмислення соціогуманітарного знання.	10
6	Роль методології природничих наук у формуванні наукової картини світу та її вплив на визначення стилю наукового мислення; методологічні аспекти зростання взаємодії природничих наук, посилення інтеграції природничо-наукового знання, зміни його ціннісних орієнтацій в контексті гуманізації природнознавчої теорії і практики; методологічні можливості природознавства у вирішенні теоретичного і практичного аспектів глобальних проблем сучасної цивілізації.	10
7	Специфіка процедури доведення і досягнення істини в природничих науках. Проблеми смислу, розуміння, інтерпретації і тлумачення у сфері природничого знання. Методологічні особливості понятійного апарату, характеру та способів зв'язку теоретичного та емпіричного матеріалів, аналітичного і синтетичного, індуктивного і дедуктивного підходів, застосування інновацій у природничих науках.	4
8	Методологічний зміст філософських основ і принципів фізичного пізнання; методологічне значення понять про фундаментальну структуру матерії; методологічний зміст понять «фізична реальність», «фізична картина світу», «наукова картина світу».	10
9	Місце і роль методології інформатики в переосмисленні і деконструкції наукової методології; методологічні аспекти інтенсифікації наукового пізнання; методологія осмислення наслідків сучасної інформаційно-гуманітарної революції; «гуманізація» інформатики.	5
10	Методологічні аспекти оцінки сутності і ролі техніки в контексті глобальних техногенних змін в сучасному світі; методологія розробки сценаріїв розвитку техногенної цивілізації в контексті впливу супертехнологій на перспективи виживання людства.	5
	Всього:	80

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання та критерії їх оцінювання

Філософія науки

1. Технологія дослідницької роботи та елементи наукової аргументації.
2. Цілі, завдання і функції філософії науки.
3. Наука як єдність пізнання та знання.
4. Емпіричний та теоретичні рівні наукового пізнання.
5. Структура та динаміка наукового знання: традиції та новації.
6. Наука в системі соціальних цінностей.
7. Наука як культура і наука як цивілізація.
8. Можливості та межі наукової раціональності.
9. Етика науки і соціальна відповідальність вченого.
10. Статус науки у контексті сучасних глобалізаційних процесів.
11. Загальна характеристика класичного, некласичного і постнекласичного етапів розвитку науки.
12. Становлення філософії науки як галузі філософського знання.
13. Філософія науки про наукові революції та їх типологію.
14. Основні напрями розвитку філософії науки в XIX – першій половині XX століття.
15. Основні напрями розвитку філософії науки в першій половині XX століття.
16. Трансформація філософії наукового світоосягнення в другій половині XX – на початку XXI століття.
17. Проблема істини наукового знання в сучасній філософії науки.
18. Загальна характеристика філософії науки доби Постмодерну.
19. Філософська антропологія як філософія людини.
20. Особливості філософського осислення соціогуманітарного знання.
21. Філософія історії про свободу і відповідальність людини і соціуму.
22. Демаркація предметно-проблемного поля філософії політики і політичної філософії.
23. Філософські проблеми права і влади в сучасному суспільстві.
24. Філософія науки про цінності культури в контексті глобалізаційних процесів.
25. Філософія науки про демократизацію та інтелектуалізацію мови науки.
26. Становлення особистості як основна проблема філософії освіти.
27. Філософські аспекти економічної теорії: економічний структурогенез і духовні компоненти економіки.
28. Предметно-проблемне поле філософії релігії як галузі академічного релігієзнавства.
29. Філософське осмислення глобалізації як соціальної реальності.
30. Особливості філософського осмислення природничо-наукового знання.
31. Сучасний філософський дискурс про коеволюцію людини і природи.
32. Філософські аспекти феномену антропологічної кризи і процесу гуманізації природи.
33. Філософський дискурс про об'єкт біологічного пізнання.
34. Філософський аналіз дихотомій «еволюція-коеволюція», «біосфера-ноосфера».
35. Біофілософські аспекти гендерної політики, геронтології і танатології.
36. Філософський аспект характеристики сучасних біотехнологій і свободи наукового пошуку.
37. Філософський аналіз наукових революцій в біології.
38. Демаркація предметно-проблемного поля екософії та екофілософії.
39. Основні світоглядно-філософські парадигми екологічного знання.
40. Філософія екології про глобальні аспекти людства.
41. Філософський аналіз дихотомії «спільнота людей – природний спільносвіт».
42. Екофілософія про необхідність переходу від класичної до голістської етики.
43. Філософські аспекти науково пізнання хімічних процесів.
44. Загальна характеристика класичного, некласичного і постнекласичного етапів розвитку фізики.

45. Сутність і значення інформаційно-гуманітарної та інформаційно-технологічної революцій.
46. Сутність проблеми «природний інтелект versus штучний інтелект».
47. Філософський аналіз наслідків поділу людського світу на реальний, ідеальний та віртуальний.
48. Проблеми інформаційної безпеки та інтелектуального суверенітету людини.
49. Техніка і технонауковий активізм в контексті глобальних процесів.
50. Філософський аспект техніко-технологічної безпеки людства.

Методологія науки

1. Методологія науки як спосіб формування самосвідомості науки.
2. Природа, структура і рівні методологічного знання.
3. Методологія наукового пізнання і методологія наукового дослідження.
4. Методологічне забезпечення істини як ідеалу наукового пізнання.
5. Основні методи і форми наукового пізнання.
6. Методологія емпіричного і теоретичного наукового пізнання.
7. Синергетичний підхід в методології науки.
8. Методологічне значення системного підходу в науковому пізнанні.
9. Методологічна сутність наукового дискурсу і реконструкції.
10. Проблема суб'єкта та інтерсуб'єктивності в сучасному науковому дискурсі.
11. Діалог як форма реалізації ідеї інтерсуб'єктивності.
12. Сутність опозиції «методологія фундаментальних наук – методологія прикладних наук».
13. Методологічний аспект опозиції «осмислення наукових знань – осмислення наукових текстів».
14. Евристичний потенціал методології науки.
15. Роль методології науки у формуванні культури інтелектуальної творчості.
16. Теоретичні джерела та основи методології науки.
17. Методологічні традиції та методологічні новації в динаміці наукового знання.
18. Методологія науки на класичному, некласичному і постнекласичному етапах її розвитку.
19. Наукові революції як перебудова методології науки.
20. Антропологічні тенденції в методології наукового знання.
21. Методологічне значення лінгвістики, позитивізму і неопозитивізму.
22. Проблема конструктивів та їх інструментальний сенс.
23. Методологічний аналіз процедур верифікації та фальсифікації.
24. Методологічний аналіз способів дедуктивно-номологічного пояснення і аргументації.
25. Методологічний зміст семантичної та структуралістської моделей наукової теорії.
26. Методологічний зміст дескриптивізму і деконструктивізму.
27. Методологія сцієнтизму і антисцієнтизму.
28. Трансформація методології науки через релятивізацію, реконструкцію і делімінацію світоосягнення.
29. Особливості постмодерністської методології науки.
30. Оновлення методологічної культури під впливом новітніх наукових досягнень.
31. Методологічний зміст переходу від «наук про прості об'єкти» до «наук про складності».
32. Наративізм і методологічний інструментарій сучасної науки.
33. Методологічні особливості емпіричного рівня досліджень в гуманітарній сфері.
34. Методологічні особливості теоретичного рівня досліджень в гуманітарній сфері.
35. Натуралізм і культурцентризм в методології соціогумантарного знання.
36. Герменевтика як центр методологічної рефлексії соціогумантарного знання.
37. Комунікативна теорія суспільства і синергетична парадигма в сучасній методології гуманітарних наук.
38. Гіпотетико-дедуктивна і дедуктивно-номологічна моделі наукової історичної теорії.
39. Дослідження тестів як особливість методології історії.
40. Синхронний і діохронний принципи пізнання історичних явищ.

41. Методологічні проблеми забезпечення істинності політичних знань.
42. Раціональний дискурс і морально-ціннісні основи легітимації політики.
43. Рівні методології права і методи пізнання правової дійсності.
44. Діалогічний зміст методології культури я методології тексту та інтертекстуальності.
45. Наративізм, антропологізм, лінгвістика в методології культури.
46. Методологічні аспекти демократизації та інтелектуалізації мови науки.
47. Герменевтика і синергетика в методології освіти.
48. Методологічний зміст концепції соціальної ринкової економіки.
49. Герменевтичне і лінгвістичне тлумачення релії як «відновлення спілки» людини з Богом.
50. Методологічні аспекти опозиції «релігійне самопізнання – наукове самопізнання».
51. Особливості методології глобалістики в контексті проектування майбутнього людства.
52. Методологічні особливості наукового пізнання явищ природи.
53. Принцип антропності у методології природознавства.
54. Діалог як форма мислення у природознавстві.
55. Методологічні традиції та інновації у природничих науках.
56. Методологічна культура природничо-наукового дослідження.
57. Основні методологічні принципи і методи біологічного пізнання.
58. Емпіричні та теоретичні рівні біологічного дослідження.
59. Методологічний аспект наукових революцій у біології.
60. Методологічний аспект сучасних екологічних концепцій.
61. Методологічні аспекти біологічної етики.
62. Синергетика як методологічна основа стратегії виживання людства в постіндустріальну епоху.
63. Методологічна параметри сучасної коеволюції науки, політики і етики та їх екологічних контекст.
64. Роль методології хімічної науки в розробці заходів хіміко-технологічної безпеки людства.
65. Методологічний зміст філософських основ і принципів фізичного знання.

ОЦІНЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

ІНДЗ оцінюється за такими критеріями:

1. Самостійність виконання;
2. Логічність і послідовність викладення матеріалу;
3. Повнота розкриття теми (проблемної ситуації або практичного завдання);
4. Обґрунтованість висновків;
5. Використання статистичної інформації та довідкової літератури;
6. Можлива наявність конкретних пропозицій;
7. Якість оформлення.

Оцінювання індивідуальних завдань проводять за 4 (15 балів) бальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно):

1. Для одержання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:

укласти у встановлений термін підготовки відповіді;
 викладати теоретичний матеріал чітко, коротко, пов'язано й обґрунтовано;
 уміти оперативно розібратися в запропонованій ситуації, грамотно оцінити її й обґрунтувати ухвалене рішення;
 упевнено відповідати на запитання викладача й без зауважень із їх боку;

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

викладати теоретичний матеріал обґрунтовано й складно;
 укласти у встановлений термін підготовки відповіді;
 не утруднятися у виборі рішення при аналізі запропонованої ситуації;
 уміти обґрунтувати ухвалене рішення;

добре відповідати на запитання викладача.

3. Для одержання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;

розібратися в запропонованій ситуації й розробити пропозиції щодо вирішення;

позитивно відповідати на запитання викладача;

допускаються недостатньо впевнені й чіткі відповіді, але вони повинні бути, власне кажучи, правильні.

4. Оцінку 2 (незадовільно) одержують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у п.3.

Оцінка знання матеріалу, оцінюється за 4-ри бальною системою і згідно з «Методикою переведення показників успішності знань студентів» переводить у систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 1).

Таблиця 1 – Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
1	2	3	4
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	10-15 балів
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	5-10 балів
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	0-5 балів
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно* – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX	0 балів
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F	

* При оцінюванні ІНДЗ приділяють увагу також їх якості й самостійності, своєчасності задачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась вимога не буде виконана, то оцінка знижується.

9. Методи навчання

Студентоцентроване та проблемно-орієнтоване навчання з використанням загально- та спеціально-наукових методів викладання (лекція, розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж, ілюстрування, демонстрування, дослід, експеримент), методів навчання (самонавчання, практичні роботи, лабораторні роботи, навчальні дослідження, польові дослідження, проекти, підготовка курсової та кваліфікаційної роботи), методів активного навчання (дискусія, проблемна лекція, лекція-візуалізація, лекція-конференція, ділова гра, тренінг, кейс-метод, веб-конференція, раунд, стендова доповідь), методів нелекційного формату (екскурсія, дебати, формування портфолію, комп'ютерне навчання).

10. Методи контролю

Усне та письмове опитування, тестовий контроль, контрольна робота, виконання проєктів, колоквиум, презентація робіт, залік, екзамен, захист кваліфікаційної роботи.

Оцінювання здобувачів вищої освіти передбачає наступне:

- оцінювання відбувається за національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно; зараховано, незараховано), 100-бальною шкалою та шкалою ЕКТС (А, В, С, D, E, F, FX);

- оцінювання здобувачів вищої освіти дозволяє продемонструвати ступінь досягнення ними запланованих результатів навчання.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота – 90 б												Сума
Змістовий модуль № 1, 2, 3												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	ІНДЗ	Тест	Всього	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	40	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Теми та тези лекцій, плани практичних занять, кейси для самостійної роботи.

13. Рекомендована література

Основна

1. Медвідь В. Д., Данько Ю. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навчальний посібник. Суми, 2020. 219 с.
2. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. Львів, 2017. 364 с.
3. Лук'янець В. С. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. Київ, 2000. 303 с.
4. Людина і культура в умовах глобалізації : Зб. наук. ст. / ред.: В. С. Лук'янець; Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України, Благод. орг. "Центр практ. філософ.". К. : Вид. ПАРАПАН, 2003. 397 с.

5. Лук'янець В. С. Науковий світогляд на зламі століть : монографія / В. С. Лук'янець, О. М. Кравченко, Л. В. Озадовська, О. Я. Мороз; Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України. К. : ПАРАПАН, 2006. 288 с.
6. Лук'янець В. С. Природознавство і гуманітарія. Пошуки взаєморозуміння : монографія / В. С. Лук'янець, О. М. Кравченко, О. Я. Мороз, А. В. Беліченко, Л. В. Озадовська; Ін-т філос. ім. Г.С. Сковороди НАН України. К. : ПАРАПАН, 2009. 317 с.
7. Петрушенко В.Л. Філософія і методологія науки: навч.посібник / В.Л.Петрушенко. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 184 с.
8. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2019. 229 с.

Допоміжна

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: ВЦ "Академія", 2004. 344 с. С. 26-135.
2. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень: Підручник. К.: ВЦ "Академія", 2008. 240 с.
3. Вишне夫斯基 М.И. Введение в философию образования: Пособие. Молигев: МГУ им.А.Кулешова, 2002. 160 с.
4. Гатальська С.М. Філософія культури. Підручник. К.: Либідь, 2005. 328 с.
5. Гудінг Девід, Леннокс Джон. Людина та її світогляд: для чого ми живемо і яке наше місце у світі. К.: УБТ, 2007. -т.1. 416 с С. 176-187; 195-330; 371-398; 399-412.
6. Гудінг Девід, Леннокс Джон. Людина та її світогляд: у пошуках істини і реальності. К.: УБТ, 2006. Т.2. - 376 с. С. 95-132.
7. Гудінг Девід, Леннокс Джон. Людина та її світогляд: у пошуках істини і реальності. К.: УБТ, 2007. Т.3. - 480 с. С. 13-62; 230-254; 255-270; 377-473.
8. Гьосле Вікторію. Практична філософія в сучасному світі. Пер. з нім., примітки і післямова Анатолія Єрмоленка. Київ: Лібра, 2003. 248с. С. 120-179.
9. Кисельов М.М. та ін. Концептуальні виміри екологічної свідомості: Монографія. К: Вид. ПАРАПАН, 2003. 312 с.
10. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. К.: Вид. ПАРАПАН, 2003. 240 с.
11. Лук'янець В.С. та ін. Науковий світогляд на зламі століть: Монографія. К.: Вид. ПАРАПАН, 2006. 288 с.
12. Лук'янець В. С. та ін. Світоглядні імплікації науки. К.: Вид. ПАРАПАН, 2004. 408с.
13. Лук'янець В.С. та ін. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури: Монографія. К, 2000. 304с.
14. Людина в лабіринті перспектив / А.В. Толстоухов та ін. К.: Вид. ПАРАПАН, 2004. 220 с.
15. Людина і культура в умовах глобалізації. Збірник наукових статей /Ред.колегія: В.С.Лук'янець та ін. К.: Вид. ПАРАПАН, 2003. 400с.
16. Майер-Абіх Клаус-Міхаель. Повстання на захист природи. Від доквілля до спільносвіту. Пер.з нім., післямова, примітки Анатолія Єрмоленка. К: Либідь, 2004. 196 с.
17. Рубанець О. М. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнекласичних досліджень: Монографія. К.: Вид. ПАРАПАН, 2006. 420 с.
18. Філософія права. Навчальний посібник / О.Т.Данільян та ін. К: Юрінком Інтер, 2002.
19. Філософія: Світ людини. Курс лекцій / В.Т.Табачковський та ін. К.: Либідь, 2003. 432 с.
20. Філософія туризму. Навчальний посібник /Дазенок В. С. та ін. К.: "Кондор", 2004. 268 с.
21. Хамітов Н.В. та ін. Історія філософії. Проблема людини та її меж: Навчальний посібник. К.: КНТ, Центр навчальної літератури, 2006. 296с.
22. Ящук Т.І. Філософія історії: Курс лекцій. К.: Либідь, 2004. 536 с.

14. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека КОГПІ ім. Тараса Шевченка (книжковий фонд).

2. Електронна бібліотека КОГПІ ім. Тараса Шевченка.
3. Бібліотека кафедри історії та методики навчання.
4. Кременецька міська бібліотека ім. Ю. Словацького.
5. Мережа Інтернет (Вікіпедія).
6. <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dobr/zmist.html>.
7. http://yaneuch.ru/cat_10/leksi-z-filosofya--metodologya/345237.2510903.page2.html.
8. <http://ibib.ltd.ua/filosofiya-metodologiya-poznaniya-uchebnik.html>.
9. [http://stud.com.ua/29014/filosofiya/filosofiya i metodologiya nauki](http://stud.com.ua/29014/filosofiya/filosofiya_i_metodologiya_nauki).
10. <http://lektsii.net/1-100104.html>.
11. <http://um.co.ua/8/8-14/8-141588.html>.